

Uppsala universitet
Rektor
Box 256
751 05 Uppsala

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Caroline Cruz
caroline.cruz@hsv.se
BESLUT

2010-01-28
Reg.nr 31-3304-09

Avvecklingen av textilläroarutbildningen vid Uppsala universitet

Högskoleverket ställer sig kritisk till den bristande framförhållningen och till den sena informationen till studenterna.

Anmälan

Tre studenter vid textilläroarutbildningen vid Uppsala universitet har i en anmälan till Högskoleverket ifrågasatt universitetets hantering av avvecklingen av textilläroarutbildningen. De har anfört bl.a. följande. De studerar på textilläroarprogrammet, många av dem i syfte att få en gymnasieläroarexamen i två textila ämnen, något som är unikt för Uppsala universitet. Mindre än två veckor före sommaruppehållet 2009 fick de av en slump vetskap om att deras utbildning hade lagts ner. Detta skedde innan en alternativ lösning fanns och utan att information om den planerade nedläggningen delgivits studenterna. De anser sig ha blivit felaktigt behandlade, då de har tvingats söka information om ärendet själva och dessutom fått motstridiga svar från de ansvariga vid universitetet. Universitetets agerande har orsakat dem enorm stress och oro. Vid kursavslutningen den 5 juni 2009 hade de fortfarande inte fått någon skriftlig officiell information om nedläggningen från universitetet.

Av handlingarna som studenterna bifogat sin anmälan framgår att de skulle få avsluta utbildningen på distans vid Umeå universitet. Vidare framgår att studenterna ifrågasatte om de skulle erbjudas en likvärdig utbildning som den de var antagna till.

Lärare vid avdelningen för textilt hantverk har under ärendets handläggning till verket gett in några skrivelser som de skickat till Uppsala universitet med anledning av nedläggningen. Av skrivelserna framgår bl.a. att de vänder sig mot att det inte gjordes någon konsekvensanalys innan beslutet fattades om att lägga ner utbildningen och att inget samråd skedde med dem. De påpekar att Uppsala universitet är det enda lärosätet som har en tvåämnesutbildning med inriktning textilslöjd och textilkunskap, vilket ger studenterna examen att undervisa på gymnasiet i ämnena sömnad/mönsterkonstruktion och vävning/bindningslära, samt att det råder brist på yrkeslärare.

Yttrande från Uppsala universitet

Högskoleverket har skickat studenternas anmälan för yttrande till Uppsala universitet. Verket önskade bl.a. få svar på hur och när studenterna på utbildningen informerades om att textilläroartutbildningen inte längre skulle ges vid Uppsala universitet, vilken examen studenterna skulle erhålla och vilket lärosäte som skulle utfärda denna examen.

Universitetet har i sitt yttrande till Högskoleverket anfört i huvudsak följande. För att få en bakgrund till universitetets beslut att inte längre anta nya studenter till textilläroartutbildningen och därmed en successiv avveckling av utbildningen hänvisas till promemorian ”Nedläggning av avd. textilt hantverk och dess utbildning”. Av den framgår att bl.a. samtliga antagna studenter till läroartprogrammet med textil inriktning, och de studenter som antagits till studier i textilt hantverk inom läroartprogrammet men har studieuppehåll, ska kunna fullfölja sina studier.

Undervisningen för studenterna i textilt hantverk kommer att bedrivas i enlighet med den av Uppsala universitet upprättade utbildningsplanen för läroartprogrammet och de kursplaner som fastställts av universitetets utbildningsvetenskapliga fakultetsnämnd. I och med att nyantagning till utbildningen och de fristående kurserna upphört, kommer övertalighet att uppstå för berörda lärare. I syfte att garantera studenterna fortsatt undervisning har universitetet träffat ett avtal om beställd utbildning med Umeå universitet.

Studenterna kommer ha tillgång till befintliga lokaler och utrustning vid Uppsala universitet samt ha tillgång till personal för att hantera utrustningen. Universitetet bedömer således – utifrån bibehållna utbildnings- och kursplaner, avtalet med Umeå universitet och studenternas tillgång till bekanta lokaler och utrustning – att den fortsatta undervisningen kommer att vara av god kvalitet. Uppsala universitet kommer att utfärda en läroartexamen avsedd för undervisning i grundskolans senare år med inriktning textilslöjd eller läroartexamen avsedd för grundskolans senare år och gymnasieskolan med inriktningarna textilkunskap sömnad och textilkunskap vävning.

Beträffande informationen till de berörda studenterna om formerna för deras fortsatta undervisning kan universitetet med beklagande konstatera att den har varit delvis bristfällig. Studenterna borde i ett tidigare skede ha fått information om att undervisningen skulle fortsätta i de former som gällde från och med höstterminen 2009. Först i mitten av vårterminen 2009 blev det dock klart att nyantagningar till utbildningen skulle upphöra vid utgången av våren 2009. Lösningen blev att söka träffa avtal med Umeå universitet för att universitetet skulle kunna garantera studenterna tillgång till fortsatt utbildning vid Uppsala universitet. Studenterna vid institutionen för kostvetenskap fick i slutet av höstterminen 2008 information om att institutionen avsåg att avveckla textiltutbildningen. Informationen fick de bl.a. genom studenternas representation i institutionsstyrelsen. Vid den tidpunkten behandlades ärendet av studenterna i

deras studieråd vid institutionen. Information om att den fortsatta undervisningen från och med hösten 2009 skulle komma att ske i samverkan med Umeå universitet kunde inte lämnas förrän den 26 och 29 maj 2009. Först då blev det klarlagt att ett avtal skulle komma att tecknas med Umeå universitet. Vid sammanträden med den utbildningsvetenskapliga fakultetsnämnden, där studentledamöter närvarade, har frågan om textilämnets framtida placering varit föremål för information och diskussion alltsedan den 11 oktober 2007, sammantaget vid elva sammanträden. Vid t.ex. nämndens sammanträde den 13 november 2008 informerades om att diskussioner fördes om framtiden för textilt hantverk och att studenterna som påbörjat studier inom inriktningen skulle erbjudas möjlighet att fullfölja dessa.

Av Uppsala universitets utbildningskatalog för ht 2009/vt 2010 framgår att samtliga kurser i textilt hantverk ges i mån av resurser. Likalydande besked lämnades i Verket för högskoleservices anmälningsskatalog.

Av utbildningsvetenskapliga fakultetsnämndens verksamhetsplan för 2009 framgår bl.a. att institutionen under 2008 hade beslutat att inte utbilda i textilt hantverk efter den 1 september 2009. Vidare framgår av planen att om det inte går att finna någon institutionshemvist för textilt hantverk efter detta datum skulle utbildningen komma att läggas ner och nybörjarantagningen till höstterminen 2009 att avbrytas. Dessutom angavs att utbildningsvetenskapliga fakultetsnämnden var ansvarig för att de studenter, som sedan tidigare var antagna, skulle kunna avsluta sin utbildning.

Beträffande besluten att avveckla utbildningen i textilt hantverk har dessa ägt rum i berörda fakultetsnämnder och den berörda institutionen med företrädare för studenterna och i närvaro av fackliga företrädare. MBL-förhandlingar i ärendet har genomförts, dels rörande beslutet inom institutionen för kostvetenskap att ändra verksamhetsinriktning (avser främst avvecklingen av textilt hantverk), dels utbildningsvetenskapliga fakultetsnämndens beslut att upphöra med nyantagningar till textilt hantverk.

Sammanfattningsvis anser universitetet att berörda studenter genom vidtagna åtgärder kommer att erbjudas en likvärdig utbildning. Studenterna får, efter godkänd utbildning och ansökan, lärarexamen med textil inriktning utfärdad av Uppsala universitet. Studenterna har fått information om formerna för den fortsatta undervisningen i takt med att klarhet om dessa former vuxit fram. Universitetet beklagar att de sena beskederna förorsakat studenterna ovisshet med åtföljande oro och stress.

Studenterna som gjorde anmälan har kommenterat universitetets yttrande.

Högskoleverkets bedömning

Högskoleverket har inom sin tillsynsverksamhet till uppgift att kontrollera att universitet och högskolor följer lagar och förordningar. Studenternas rättssäkerhet

står i fokus för denna granskning. Verket kan dock inte ändra ett beslut som ett lärosäte har fattat och utreder i regel inte frågor som kan överprövas av någon domstol eller som hör till någon annan myndighets ansvarsområde.

Universitetets beslut att avveckla utbildningen

Både studenterna och lärarna har varit kritiska till att Uppsala universitet har lagt ner textilläro-utbildningen. Med anledning av detta lämnar Högskoleverket följande upplysningar.

Det framgår av 1 kap. 4 § högskolelagen (1992:1434) att verksamheten ska anpassas så att en hög kvalitet nås och att de tillgängliga resurserna ska utnyttjas effektivt för att hålla en hög kvalitet i verksamheten. Kvalitetsarbetet är en gemensam angelägenhet för högskolornas personal och studenterna.

Av 1 kap. 5 § högskoleförordningen (1993:100) följer att 3 § myndighetsförordningen (2007:515) ska tillämpas av högskolorna. Enligt denna bestämmelse ansvarar myndighetens ledning inför regeringen för verksamheten och ska se till att den bedrivs effektivt och enligt gällande rätt och att myndigheten hushållar väl med statens medel.

Enligt 1 kap. 5 a § högskoleförordningen ska Uppsala universitet tillämpa internrevisionsförordningen (2006:1228), där följande framgår. Internrevisionen ska utifrån en analys av verksamhetens risker självständigt granska om ledningens interna styrning och kontroll är utformad så att myndigheten med en rimlig säkerhet fullgör de krav som framgår av 3 § myndighetsförordningen (4 §). Internrevisionen ska omfatta den verksamhet som myndigheten bedriver eller ansvarar för (6 §).

Även förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll gäller för Uppsala universitet.

Högskoleverket konstaterar att Uppsala universitet ansvarar för att universitetets utbildningar uppfyller kvalitetskraven i högskoleförfattningarna. Vidare konstaterar verket att Uppsala universitet ansvarar inför regeringen för att resurserna utnyttjas effektivt och att det finns en särskild ordning för hur den kontrollen ska gå till. Det ingår således inte i Högskoleverkets tillsyn att bedöma de överväganden som gjordes inför universitetets beslut att avveckla utbildningen eller vilka beslut som i ekonomiskt hänseende var de rätta.

Information till studenterna

I 4 a § första stycket högskolelagen anges att studenterna ska ha rätt att utöva inflytande över utbildningen vid högskolorna. Av 4 kap. 9 § högskolelagen framgår att en studentkår ska ha som huvudsakligt syfte att bevaka och medverka i utvecklingen av utbildningen och förutsättningarna för studier vid högskolan.

Studenterna vid en högskola har rätt att vara representerade i alla beslutande och beredande organ inom högskolan vars verksamhet har betydelse för utbildningen och studenternas situation. Det framgår av 3 kap. 9 § högskoleförordningen.

I 6 kap. 3 § högskoleförordningen anges att studenter ska ges tillgång till studievägledning och yrkesorientering. Högskolan ska se till att den som avser att påbörja en utbildning har tillgång till den information om utbildningen som behövs.

I förvaltningslagen (1986:223) finns bestämmelser om myndigheternas serviceskyldighet. Enligt 4 § förvaltningslagen ska varje myndighet lämna upplysningar, vägledning, råd och annan sådan hjälp till enskilda i frågor som rör myndighetens verksamhetsområde. Hjälpen ska lämnas i den utsträckning som är lämplig med hänsyn till frågans art, den enskildes behov av hjälp och myndighetens verksamhet.

I budgetpropositionen (prop. 2009/10:1) s. 334 anges att ett viktigt område som myndighetens ledning måste beakta är myndighetens informations- och kommunikationssystem, som ska vara utformat så att korrekt och relevant information förmedlas till berörda delar av organisationen.

I promemorian daterad den 17 augusti 2009 som universitetet hänvisat till i sitt yttrande anges under rubriken Lärdomar följande. En gemensam arbetsgrupp borde ha tillsatts i ett tidigare skede, förmodligen redan 2005, för att hantera de problem som uppstod. En bättre information om beredningsarbetet och beslutsförslagen borde då ha kunnat lämnas till studenterna, berörd personal och de fackliga organisationerna.

Högskoleverket har tagit del av ett brev som är adresserat till studenterna i textilt hantverk inom lärarprogrammet vid Uppsala universitet. Det är daterat den 15 juni 2009 och handlar om planerna för studenternas fortsatta studier.

Verket har också tagit del av avtalet som Uppsala universitet har undertecknat med Umeå universitet den 21 augusti 2009. Av det framgår bl.a. följande.

- Studenter som har påbörjat studierna vid Uppsala universitet ska beredas möjlighet att avsluta sina studier.
- Kurserna i textilt hantverk ska ges enligt utbildningsplaner och kursplaner som beslutats av Uppsala universitet.
- Kurserna ska ges på distans och som heltidsstudier.
- Uppsala universitet ska tillhandahålla undervisningslokaler och nödvändig utrustning.
- Uppsala universitet ska bistå med personal som sköter lokalerna och utrustningen.
- Uppsala universitet utfärdar examensbevis.

Universitetet har således vidtagit åtgärder för att studenterna ska kunna avsluta sina studier. Detta har dock skett i ett så sent skede att studenterna har fått svårt att planera sina studier.

Högskoleverket konstaterar att inget framkommit i utredningen som tyder på att universitetet, under den process som slutligen ledde till att Uppsala universitet beslutade att avveckla textilläro utbildningen, inte skulle ha följt bestämmelserna i högskoleförfattningarna om studentinflytande och studentrepresentation. Att studentrepresentanterna har beretts möjlighet att delta i beslutsprocessen fritar dock inte Uppsala universitetet från skyldigheten att informera studenterna på utbildningen.

Högskoleverket delar Uppsala universitets bedömning att berörda studenter på utbildningen i ett tidigare skede borde ha fått information om hur undervisningen skulle komma att bedrivas. Att avtalet mellan universitetet blev klart först sent i augusti tyder på bristande framförhållning från universitetets sida. Av promemorian framgår också att universitetet självt har ifrågasatt hanteringen av ärendet. Oklarheterna om hur och var undervisningen skulle komma att bedrivas samt den sena informationen medförde att studenterna fick leva i ovisshet om hur deras studier skulle komma att avslutas. Högskoleverket ställer sig därför kritisk till hanteringen av ärendet och att de berörda studenterna inte fick information tidigare.

Med dessa kritiska synpunkter avslutas ärendet.

Detta beslut har fattats av chefsjuristen Eva Westberg i närvaro av verksjuristen Teresa Edelman efter föredragning av verksjuristen Caroline Cruz.

Eva Westberg

Caroline Cruz

Kopia för kännedom till

NB

AH

PN